

УДК 657:331.2]:349.232(477)«2017»

Облік розрахунків із персоналом відповідно до норм законопроекту № 5130 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України» в 2017 році

Шпатовська Т.А.

студентка

Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Кутузов М.Р.

кандидат економічних наук,

доцент кафедри обліку і аудиту

Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Стаття присвячена актуальним питанням щодо обліку нарахування заробітної плати відповідно до змін законодавства, які відбулися з 1 січня 2017 року в Україні. Проаналізовано та обґрунтовано порядок нарахувань та утримань із заробітної плати працівників, виявлені основні переваги та недоліки, пов'язані з цим нововведенням.

Ключові слова: мінімальна заробітна плата, податкова соціальна пільга, законодавство, ЄСВ, ПДФО.

Шпатовська Т.А., Кутузов М.Р. УЧЕТ РАСЧЕТОВ С ПЕРСОНАЛОМ В СООТВЕТСТВИИ С НОРМАМИ ЗАКОНОПРОЕКТА № 5130 «О ВНЕСЕНИИ ИЗМЕНЕНИЙ В НЕКОТОРЫЕ ЗАКОНОДАТЕЛЬНЫЕ АКТЫ УКРАИНЫ» В 2017 ГОДУ

В статье рассмотрены актуальные вопросы по учету начисления заработной платы в соответствии с изменениями законодательства, которые произошли с 1 января 2017 года в Украине. Проанализирован и обоснован порядок начислений и удержаний из заработной платы работников, выявлены основные преимущества и недостатки, связанные с этим нововведением.

Ключевые слова: минимальная заработная плата, налоговая социальная льгота, законодательство, ЕСВ, НДФЛ.

Shpatykovska T.A., Kutuzov M.R. THE ACCOUNT BUYOUT ACCORDANCE WITH THE DRAFT LAW №5130 "ON AMENDMENTS TO SOME LEGISLATIVE ACTS OF UKRAINE" OF 2017 YEAR

The article is devoted to topical issues concerning payroll accounting in accordance with legislative changes that have occurred since January 1, 2017 in Ukraine. Analyzed and substantiated order charges and deductions from the wages of workers identified the main advantages and disadvantages associated with this innovation.

Keywords: minimum wage, social tax benefit, legislation, Single Contribution, PIT.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Організація обліку праці і заробітної плати займає одне з центральних місць у системі організації обліку на підприємстві. У нових умовах господарювання найважливішими завданнями організація обліку праці і заробітної плати є забезпечення у встановлені терміни проведення розрахунків із персоналом підприємства з оплати праці (нарахування зарплати й інших виплат, утримання і видача на руки), забезпечення своєчасності і правильності віднесення на собівартість продукції (робіт, послуг) суми нарахованої заробітної плати і відрахувань, збирання і групування показників із праці і заробітної плати для цілей оперативного керівництва і складання необхідної звітності, а також розрахунків із Пенсійним фондом. Організація обліку праці і заробітної плати повинна забезпечити опера-

тивний контроль за кількістю та якістю праці, за використанням засобів, що включаються до фонду заробітної плати і виплат соціального характеру. Заробітна плата займає одне з основних місць серед сукупності актуальних проблем для суспільства. Вона є об'єктом дослідження економічної науки та господарської практики впродовж тривалого періоду. Особливо актуальною ця проблема є на сучасному етапі розвитку економіки у зв'язку із посиленням конкуренції, глобалізацією бізнесу, збільшенням підприємницьких ризиків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ці питання неодноразово розглядалися науковцями, але залишаються майже не вирішеними, що зумовлює актуальність цього дослідження. Питанням дослідження сутності поняття «заробітна плата» у ринковій економіці присвячені праці всесвітньо відомих

економістів А. Сміта, С.Л. Брю, Дж. Кейнса, К.Р. Макконелла, К. Маркса, Дж. С. Мілля, Д. Рікардо. Дослідження проблем облікового відображення операцій із розрахунків з оплати праці здійснюють такі вітчизняні вчені-економісти, як В.Ф. Андрієнко, А.В. Базилюк, Д.П. Богиня, Ф.Ф. Бутинець, А.С. Гальчинський, В.М. Данюк, О.Ф. Златопольський, М.Б. Ільченко, А.А. Калина, М.І. Карлін, А.М. Колот, Г.Т. Куліков, В.Д. Лагутін, І.Ф. Ломанов, В.М. Новиков та ін. Всі вони мали за мету удосконалити облік заробітної плати для того, щоб покращити становище як сектору бізнесу, так і населення [1].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. До основних проблем, які досі є невирішеними, належить неефективне зіставлення розміру прожиткового мінімуму та мінімальної заробітної плати; збільшення податкового тягара для підприємств щодо нарахування єдиного соціального внеску незалежно від отриманого доходу працівником у поточному місяці, відсутність пільг щодо оподаткування заробітної плати інваліда, який працевлаштований у фізичної-особи підприємця.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є розгляд питань щодо обліку заробітної плати відповідно до законодавства України та його змін із 1 січня 2017 року, узагальнення інформації щодо обліку заробітної плати як на підприємствах, так і у фізичних осіб-підприємців.

Виклад основного матеріалу дослідження. Незважаючи на зміни, які відбулися з 1 січня 2017 року, законодавче регулювання заробітної плати в Україні є досить недосконалим. Розмір мінімальної заробітної плати з 1600 грн. збільшився до 3200 грн., що є позитивною динамікою щодо показників минулого року [2].

Основним чинником, який зменшує податковий тягар для працездатних осіб, є податкова соціальна пільга. Вона також зросла від 689 грн. до 800 грн. Але тепер право на податкову соціальну пільгу має значно менша кількість працездатних осіб.

Таким чином, згідно з підпунктом 169.4.1. податкового Кодексу України на податкову соціальну пільгу мають право:

1. Працівники, розмір заробітної плати яких менше ніж 2240 грн. (прожитковий мінімум 1600 грн. \times 1,4). Прожитковий мінімум працездатної особи встановлений новим законом «Про Державний бюджет України на 2017 рік» від 21 грудня 2016 року.

2. Особи, які виховують двох і більше дітей до 18 років. За умови, якщо граничний розмір доходу для батьків не більше ніж 2240 грн. \times кількість дітей до 18 років. У такому разі розмір податкової соціальної пільги визначатиметься так: 800 грн. \times кількість дітей до 18 років.

3. Одинок мати або батько, піклувальник, які виховують 2 і більше дітей до 18 років. Тоді призначається 150% податкової соціальної пільги (1200 грн.) \times кількість дітей до 18 років.

4. Для осіб, які утримують дитину-інваліда до 18 років, призначається 150% податкової соціальної пільги на одну дитину-інваліда до 18 років.

В інших ситуаціях податкова соціальна пільга не призначається. Цим самим зі всіх працівників, які отримують мінімальну заробітну плату розміром 3200 грн., утримується 576 грн. (18%) податку на доходи фізичних осіб [3].

Спрощений приклад нарахування та утримання із заробітної плати працівника наведено у таблиці 1.

Проведення нарахувань і утримань наводиться в таблиці 2.

На основі аналізу таблиці 2 можна дійти висновку про зростання податкового тягара як для роботодавця, так і для працівника.

Сплату єдиного соціального внеску для роботодавця розглянемо детальніше. Якщо розмір заробітної плати в поточному місяці вищий за розмір мінімальної заробітної плати на 1 січня 2017 року, то ми на базу оподаткування нараховуємо ЄСВ у розмірі 22%.

В інших ситуаціях застосовують вимогу щодо сплати ЄСВ від мінімальної заробітної плати для працівників, які мають оклад на рівні або нижче мінімальної заробітної плати, коли:

– працівник на основному місці роботи або за внутрішнім сумісництвом на двох посадах відпрацював повний робочий місяць;

– працівник на основному місці роботи працює неповний або скорочений день, адже працівник весь місяць перебував у трудових відносинах;

– не виконано норму праці з відрядної форми оплати праці, у цьому разі розмір заробітної плати становить менше ніж МЗП.

– працівник частину місяця перебував у відпустці за власний рахунок, тоді підставою для нарахування ЄСВ від МЗП є те, що працівник перебував цілий місяць у трудових відносинах із роботодавцем;

– працівник йде у відпустку «на дітей», «чорнобильську» чи відпустку у зв'язку з вагітністю;

– працівнику надана відпустка з догляду за дитиною у поточному місяці та нараховувався дохід, базою для нарахування ЄСВ також є МЗП;

– працівник перебуває на лікарняному згідно з листком непрацездатності;

– працівник прогуляв частину місяця;

– були простої у виробництві частину місяця, в інші дні місяця працівник отримував дохід;

– працівник перебуває на військовій службі;

– працівник-інвалід працевлаштований у фізичної особи;

– працівник працює за цивільно-правовим договором за основним місцем роботи;

Не виконують вимогу зі сплати ЄСВ від МЗП у разі, коли:

– працівник не перебував у трудових відносинах повний місяць (прийнятий або звільнений з роботи не з першого робочого дня місяця);

– працівник весь місяць перебував у відпустці без збереження заробітної плати і база оподаткування дорівнює нулю;

– працівник перебуває у відпустці з догляду за дитиною і не отримує доходу;

– зовнішній сумісник отримує менше, ніж розмір МЗП;

– працівник-інвалід працевлаштований у юридичної особи;

– працівник працює за цивільно-правовим договором і є зовнішнім сумісником або не є працівником підприємства.

Досить ефективним інструментом, який обрав цього року наш уряд у регулюванні розміру заробітної плати, є «трудова доплата до МЗП».

Трудова доплата проводиться у разі, якщо:
1) заробітна плата працівника за основним місцем роботи становить менше МЗП.

Приклад 1. На підприємстві встановлено 40-годинний робочий тиждень. Годинна тарифна ставка працівника становить 12 грн. Оплата праці – погодинна. Премій, надбавок немає. Працівник виконав місячну норму праці за січень (159 год.).

Місячний зарібок працівника за січень становитиме 1908 грн. (12 грн. x 159 год.).

Розрахуємо щодо цього працівника мінімальний розмір зарплати, нижче за який не може бути нараховано зарплату за виконану ним місячну норму праці:

19,34 грн. x 159 год. = 3075,06 грн., де 19,34 – мінімальна зарплата у погодинному розмірі, встановлена на 2017 рік. Увага! Вона використовується для розрахунку мінімальної зарплати за місяць працівникам, яким встановлено погодинну оплату праці.

Фактична зарплата працівника, нарахована за умовами трудового договору (1908 грн.), нижча від МЗП, нарахованої на січень, виходячи з виконаної норми праці (3075,06 грн.). Розрахуємо суму доплати до МЗП: 3075,06 грн. – 1908 грн. = 1167,06 (грн.).

Таким чином, зарплата працівника за січень 2017 року дорівнює 3075,06 грн. (1908 грн. + 1167,06 грн.);

2) якщо основна заробітна плата працівника-інваліда, працевлаштованого у юридичних осіб, за фактично відпрацьований час є меншою, ніж МЗП;

Приклад 2. Згідно зі штатним розкладом оклад працівника дорівнює 2900 грн. Січень 2017 року він відпрацював повністю. Працівник є інвалідом III групи за результатами огляду в медико-соціальної експертній комі-

Таблиця 1

Нарахування та утримання із заробітної плати працівника

	Нараховано	ПДФО (18%)	Військовий збір (1,5%)	Всього утримано	До виплати	ЄСВ (22%)
Працівник 1	3200	576	48	624	2576	704

Таблиця 2

Облік нарахувань і утримань із заробітної плати працівника

Назва господарської операції	Дебет	Кредит	Сума
Нараховано заробітну плату Працівнику 1 за січень 2017 року	23,91,92	661	3200,00
Утримано ПДФО з Працівника 1	641	661	576,00
Утримано військовий збір із Працівника 1	642	661	48,00
Нараховано ЄСВ на ФОП працівника	23,91,92	651	704,00
Виплачено	661	301	2576,00

сії. Працевлаштований на підприємстві на повний робочий час, місячна норма праці виконана.

Сума зарплати за січень 2017 року, розрахована відповідно до умов трудового договору (2900 грн.), є нижчою за МЗП (3200 грн.). Тому розраховуємо доплату до МЗП: 3200 грн. – 2900 грн. = 300 грн. Таким чином, за січень з урахуванням «трудової» доплати працівнику буде нараховано зарплату сумою 3200 грн.

Вимога щодо ЄСВ із МЗП не працює у разі нарахування ЄСВ за «інвалідною» ставкою 8,41%. Тому ЄСВ справляємо з фактичної бази нарахування ЄСВ.

Сума внеску становить $3200 \times 8,41 : 100 = 269,12$ (грн.);

3) заробітна плата працівника, який працює неповний робочий день, увесь місяць менша за МЗП.

Приклад 3. Працівник, для якого це місце роботи є основним, працює на 0,75 ставки. Заробітна плата за фактично відпрацьований час у січні – 2025 грн.

Оскільки працівник працює на 0,75 ставки, то і мінзарплатну межу для нього розраховуватимемо з огляду на його зайнятість: $3200 \times 0,75 = 2400$ (грн.)

Величина цієї межі (2400 грн.) вища за зарплату, розраховану виходячи з умов оплати праці, встановлених на підприємстві (2025 грн.). Отже, необхідно нарахувати «трудоу» доплату сумою 375 грн. (2400 грн. – 2025 грн.).

Загальна сума зарплати за січень – 2400 грн. (2025 грн. + 375 грн.). Зарплата за місяць (2400 грн.) є нижчою за МЗП (3200 грн.). Тому на різницю (800 грн.) нараховуємо ЄСВ.

Загальна сума ЄСВ становить: $(2400 \text{ грн.} \times 22\% : 100\%) + (800 \text{ грн.} \times 22\% : 100\%) = 704$ грн.

4) працівник-інвалід працює неповний робочий час весь місяць, а його заробітна плата є меншою за МЗП.

Приклад 4. На підприємстві працівникові-інваліду встановлено неповний робочий тиждень (робочі дні – понеділок-середа). Щодо нього ведеться підсумований облік робочого часу. Норма робочого часу на січень за умови повної зайнятості – 159 годин. Оклад – 2800 грн. З урахуванням зайнятості в січні працівник фактично відпрацював 96 годин. Заробітна плата за фактично відпрацьований час у січні, розрахована виходячи з окладу, становить 1690,56 грн. Премій немає.

Розраховуємо мінзарплатну межу для працівника з урахуванням його зайнятості:

$$3200 : 159 \times 96 = 1932,08 \text{ (грн.)}$$

Зарплата працівника за фактично відпрацьований час у режимі неповного робочого тижня, розрахована виходячи з окладу (1690,56 грн.), нижча за суму зарплати, розрахованої виходячи з рівня мінзарплати за відпрацьовані дні січня (1932,08 грн.). Розрахуємо «трудоу» доплату: $1932,08 - 1690,56 = 241,52$ (грн.).

З урахуванням «трудової» доплати працівнику буде нараховано зарплату сумою 1932,08 грн. (1690,56 грн. + 241,52 грн.).

Оскільки працівник підприємства – інвалід, то вимогу щодо сплати ЄСВ з МЗП виконувати не потрібно. Сума ЄСВ становить $1932,08 \times 8,41\% : 100\% = 162,49$ грн.;

5) зовнішній сумісник відпрацював увесь місяць і його заробітна плата за фактично відпрацьований час є меншою, ніж МЗП.

Приклад 6. Працівника прийнято за сумісництвом на 0,5 ставки (зовнішній сумісник). Заробітна плата за фактично відпрацьований час у січні – 1500 грн.

Розраховуємо мінзарплатну межу з урахуванням зайнятості працівника: $3200 \times 0,5 = 1600$ (грн.).

Зарплата працівника (1500 грн.) є нижчою за мінімальну зарплату, розраховану з урахуванням зайнятості працівника (1600 грн.). Тому працівнику буде нараховано «трудоу» доплату, сума якої дорівнює різниці між цими двома величинами (100 грн.). Загальна сума зарплати за січень, яку буде нараховано працівнику з урахуванням «трудової» доплати, дорівнює 1600 грн.

Оскільки працівник – зовнішній сумісник, ЄСВ нараховуємо на фактичну базу нарахування ЄСВ. Сума ЄСВ дорівнює $1600 \text{ грн.} \times 22\% : 100\% = 352$ грн.

Висновки з цього дослідження. Таким чином, із січня 2017 року відбулося багато змін щодо обліку заробітної плати працівників в Україні, таких як збільшення розміру мінімальної заробітної плати, вимоги щодо порядку застосування податкової соціальної пільги, бази нарахування Єдиного соціального внеску. Ці зміни привели як до позитивних (підвищення рівня оплати простої некваліфікованої праці, поповнення державного бюджету за рахунок єдиного соціального внеску), так і до негативних наслідків, таких як збільшення рівня безробіття та збільшення відсотка неофіційно працевлаштованих осіб через збільшення величини податків, які потрібно сплачувати щомісяця, та збільшення податкового тягаря для осіб, які мають заробітну плату мінімального розміру.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Терещенко О.О. Антикризове фінансове управління на підприємстві / Терещенко О.О. – К. : КНЕУ, 2010. – 268 с.
2. Закон України від 21 грудня 2016 року № 1801-VIII «Про Державний бюджет України на 2017 рік» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1801-19>.
3. Каленикова А. про зміни законодавства з оплати праці в 2017 році [Електронний ресурс] / Алла Каленикова – Режим доступу до ресурсу: <http://baranivkarda.gov.ua/index.php/novyny/3373-pro-zminy-zakonodavstva-z-oplaty-pratsi-u-2017-rotsi>.